

fluencia también en las asociaciones y entidades oficiales, académicas y profesionales, influyendo también en la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, ya que sus miembros tenían una formación distinta a los de sus antecesores. En el caso de Barcelona, la Facultad de Medicina de Cervera fue trasladándose y fundiéndose progresivamente con el Real Colegio de Cirugía de Barcelona hasta quedar solo la Facultad con una enseñanza oficial única, aunque hasta hace pocos años todavía expedía el título de Licenciado en Medicina y Cirugía.

Desde luego que la huella más tangible que ha dejado Pere Virgili en la Acadèmia de Medicina de Catalunya es el edificio diseñado por Virgili para albergar el Real Colegio de Cirugía de Barcelona y que es la sede de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya desde 1929. Pero además, Virgili dejó una huella que persiste en la memoria de instituciones y en la población hasta la actualidad. En su localidad natal, Vilallonga del Camp, se encuentra la lápida de la tumba de los padres de Virgili, sufragada por él y donde consta su relación familiar, se ha constituido un museo-archivo con su nombre, así como una escuela, una calle y una estatua con su busto. En Tarragona, un busto en la plaza mayor y en otras poblaciones calles con su nombre como en El Vendrell, Calafell y Comarruga. El Instituto de Investigación de la Universidad Rovira i Virgili también lleva su nombre y en Barcelona, además de una calle también lleva su nombre el complejo Parc Sanitari Pere Virgili, ubicado en el antiguo hospital militar de Barcelona.

La Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya tiene su Fundació Pere Virgili en honor a quién fundó el Real Colegio de Cirugía de Barcelona cuyo edificio es su sede desde 1929.

BIBLIOGRAFIA MÁS DESTACADA

- CORNUDELLA, J.: Compendi historiogràfic de l'antic hospital de la Santa Creu de Barcelona. *Annals de Medicina*, 7, 1042-1053, 1978.
- CORBELLA, J.: L'Àrea de la Santa Creu de Barcelona, centre sanitari de Barcelona durant cinc cent anys. *Rev. R. Acad. Med. Catalunya*. Vol. 10, Nº3, 159-162, 1995
- CORBELLA, J.: Història de la Medicina Catalana. Vol. 1. ISBN: 978-84-944765-1-8, Dipòsit legal: B 6104-2016. IBIC: MB. 2015.
- CORBELLA, J.: Història Gràfica de la sanitat catalana. 4. La Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Gimbernat. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. Sèrie Gràfica*. ISBN: 978-84-477-1105-5. Dip. Legal. B-28506-2010.
- DANON, J.: Antecedents de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona. *Medicina e historia* 40. 1974.
- EDITORIAL: Els sis-cents anys de la Facultat de Medicina. Editorial. Pub. UB UNIVERSITAT. Any V, Nº 15, abril 2001
- FERRER, D.: Pedro Virgili. Tipografia Emporium S.A. *Ferlandina* 9-11, Barcelona. Registro 503-63, Dep. Legal. B 18462-1963
- MARTINEZ-VIDAL, A.: Un programa, dues acadèmies: Jaume Bonells i el foment de la medicina i les ciències naturals a Barcelona (1766-1786). *Dialnet.unirioja.es*. 2000.
- MASSONS, J. M. : El nepotisme de Pere Virgili. *Rev. R. Acad. Catalunya*, Vol. 7, Nº3, 161-174., 1992
- PICAS VIDAL, J. M. : Francisco Puig y su "PRINCIPIOS DE CIRUGÍA", con los cuales se instruyen los jóvenes que se destinan a la profesión de este Gran Arte, en el Hospital General de la Ciudad de Barcelona. *Minutos Menarini*, Marzo.1976.
- PEREZ, N. : ANATOMIA, QUÍMICA I FÍSICA EXPERIMENTAL AL REIAL COL·LEGI DE CIRURGIA DE BARCELONA (1760-1808). Tesis doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona, 2007.
- PUJOL J., ESCUDE, M.: L'edifici de l'Acadèmia de Medicina de Catalunya del carrer del Carme. *Rev. Acad. Med. Catalunya*, 22: 111-112, 2007
- Zarzoso, A.: La pràctica mèdica a la Catalunya del segle XVIII. Tesis doctoral. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona. 2003.

ARTICLES

ELENA MASERAS I RIBERA (1853–1905). PRIMERA METGESSA D'ESPANYA EN ELS TEMPS MODERNS. RECONeixEMENT D'UN SÍMBOL

CORBELLA i CORBELLÀ, Jacint

Acadèmic Numerari Emèrit, Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

Institut d'Estudis Catalans

Resum. Visió de l'obra de Elena Maseras, primera dona matriculada en una facultat de medicina a Espanya. Sesquicentenari (1872-2022). Valoració del seu impuls obrint les portes per l'accés de les dones als estudis de medicina, que fan d'ella un símbol pel reconeixement dels drets de les dones a tots els nivells de l'educació. Record de les primeres metgesses de les Balears. Entorn familiar sanitari en la família d'Elena Maseras. Acabà els estudis en el termini previst però les traves administratives dificultaren i retardaren la seva tasca. Tot i que ja era metge feu estudis de magisteri i exercí com a directora d'una escola per a nenes a Maó, on morí l'any 1905.

Paraules clau. Elena Maseras. Metgesses catalanes. Metgesses segle XIX. Precursora feminisme en medicina. 150 aniversari.

1. INTRODUCCIÓ

Dificultats inicials.

Elena Maseras va ser la primera dona que va estudiar, i acabar, la carrera de medicina en els temps moderns a l'estat espanyol. Es matriculà a la facultat de medicina de la Universitat de Barcelona, que aleshores estava al carrer del Carme, a l'edifici que fins aleshores havia estat Reial Col·legi de Cirurgia. Començà el primer curs l'any 1872 i acabà els estudis el 1878. Per tant, ara fa 150 anys justos d'aquest fet i cal recordar-ho.

Aviat seguiren altres noies, alguns anys una, i altres cap, fins que després de la quarta el govern prohibí l'ingrés de dones a la universitat, però aquesta restricció durà pocs anys. Aprovats tots els cursos, es podia fer els exàmens de llicenciatura i de doctorat. En tot cas s'havia de demanar permís

al ministeri. I també el permís per a l'exercici de la professió. Aquí van aparèixer els obstacles: els permisos per a la llicenciatura van tardar tres anys, fins el 1882. Aleshores Elena ja s'havia cansat d'esperar i va fer els estudis de magisteri, que fou la seva professió real i el motiu perquè anà a Maó. En resum: va acabar la carrera el 1878, demanà permís per fer l'examen de llicenciatura el febrer de 1879, li arribà el juny de 1882, i s'examinà i aprovà el 25 d'octubre de 1882. El doctorat ja no el va fer.

Calia remarcar des del començament les dificultats i com hagueren de lluitar aquestes precursorres. La situació era semblant en altres països del nostre entorn, el que demostra que a Catalunya hi havia un nivell d'acceptació social, en el tema del que se'n deia "estudis superiors" que la situava en el grup dels països capdavaners. Algunes facultats de la resta de l'estat espanyol seguiren aviat en la mateixa línia.

Diferència entre formació i titulació.

La funció d'intentar curar una persona que es trobi malalta, o hagi tingut una lesió, és molt més antiga que la documentació, o tradició, que ens hagi pogut arribar. Al principi hi ha la transmissió de l'experiència a partir de persones que han acumulat algun coneixement, així en l'ús de productes naturals, principalment plantes, com a medicaments. En etapes més recents ja pot haver-hi algun reconeixement, en forma d'autorització per a exercir més aquestes funcions, en diríem assistencials. Molt més tardà és l'atorgament de títols a càrrec de les institucions, o persones, que poden accredi-

tar algun tipus de formació i delimitar quines funcions poden fer, així cuidar de traumatismes i ferides (cirurgians), atendre parts i nadons (llevadores) o subministrar plantes medicinals (apotecaris).

Quan aquestes institucions es consoliden es poden integrar en el concepte d'universitats, que són creades pel papa o per reis. Hi ha un creixement important a partir de la segona meitat de l'Edat Mitjana. Per ser admès com a estudiant calia ser home i catòlic. Així quedaven fora les dones i els homes d'altra religió, en el nostre entorn musulmans i jueus, que tenien la formació entre els seus propis metges, i havien d'exercir entre ells. Hi ha gué algunes excepcions, documentades, en que algunes dones obtenien autorització del rei per seguir en funcions assistencials que ja exercien. El fet sembla que era excepcional. A la Corona d'Aragó Antoni Cardoner i més recentment Pere Guayta han estudiat aquest tema.

El període modern, pel que fa a les dones metges, comença quan se'ls concedeix permís per ingressar a les universitats, algunes en el segle XVIII, i a efectes pràctics en el segle XIX, i més a la segona meitat de la centúria. Aquí se situa l'obra d'Elena Maseras. En principi és un desenvolupament lent amb algunes excepcions, la més visible la de Rússia, on hi ha més metgesses. La feina d'entrar és difícil, i acabar, amb tots els drets d'exercici i nivells acadèmics (doctorat), encara ho és més. La mateixa Maseras en fou la primera víctima. També n'ha estat el símbol. Fins a final de segle van ingressar a la facultat de Barcelona, encara que acabessin els estudis ja començats el segle XX, només sis noies. En els primers anys del segle XX n'hi ha algunes més que tenen relació amb les illes. Cal esmentar que hi havia també un percentatge inferior, però significatiu amb els estudis fets a la facultat de València i que no formen part d'aquest treball. Algunes eren de les Illes:

Maria Llabrés i Piris va néixer a Ciutadella l'any 1904. Féu el batxillerat a Maó i seguí amb medicina a la Universitat de Barcelona. Es va llicenciar l'any 1926. Començà l'exercici a Barcelona, però molt aviat tornà a les illes, i el 1930 guanyà una plaça de

tocòloga a la Beneficència municipal de Palma. Es casà aviat i pels negocis del marit canvià sovint de domicili. El juliol de 1936 vivien a Cazalla de la Sierra, província de Sevilla, i en començar la guerra el marit es feu voluntari amb els insurrectes, morint el desembre del mateix any. Aleshores ella tornà a Menorca. Acabada la guerra, el 1942 consta com a maternòloga a Girona. Després és tocòloga de l'Estat i el 1956 és cap de servei d'Obstetrícia i Ginecologia de l'Hospital "Verge del Toro" i segueix amb la plaça del SOE. Quan voltava la seixantena es jubilà. Després visqué entre Menorca, Madrid i Tenerife, on morí l'any 1996.

La seva germana gran, Caterina, (1901-1983) estudià farmàcia també a Barcelona i tornà de seguida a Menorca, comprant el seu pare una farmàcia a Ciutadella. Caterina la va regentar, treballant-hi directament, mentre li va aguantar la salut. Morí el 1983.

Margalida Segura i Segura (1886 – 1948) és la primera metgessa de l'illa de Mallorca que hem documentat entre les que estudiaren a Barcelona. Nascuda a Manacor, batxiller a Mallorca el 1907, comença la carrera de medicina a València, on féu dos cursos (1906-1908), i seguí a Barcelona, fins acabar la carrera el 1914 i amb el títol de llicenciada el 1915. No tenia consulta oberta ni exercí mai la professió. El seu nom ha quedat vinculat a la repressió contra els presos republicans els anys de la guerra civil i immediata postguerra.

2. QUI ERA ELENA MASERAS. ALGUNES DADES.

Fins ara s'ha comentat el període antic, en el qual les dones no han tingut accés lliure i sense discriminacions, a una formació en medicina i altres professions sanitàries. Aquesta és ara la regla en la majoria de països desenvolupats, tot i que encara n'hi ha massa on l'educació de les dones topa amb nombrosos obstacles. El canvi s'inicia a la segona meitat del segle XIX. Perquè sigui eficaç ha calgut l'esforç de moltes persones: les primeres són les "capdavanteres" i així se les va reconeixent. A Catalunya aquesta primera és Elena Maseras i Ribera que encara és poc coneguda ni al Principat, on va

néixer a Vilaseca, i va quedar la majoria de seva família, ni a les Illes, on va treballar bastants anys i morí a Maó. Visqué entre els anys 1853 i 1905, estudià per a ser metge, però el seu treball real va ser com a mestre. Crec que hi ha bastants aspectes de la seva vida que caldria conèixer més bé.

La família. Cal fer notar que va néixer en un ambient sanitari, que al cap del temps es va desenvolupar àmpliament. El pare era veterinari i dos germans més petits van ser metges. La línia mèdica seguí.

Va néixer a Vilaseca i fou batejada a l'església de Sant Esteve de Vilaseca, arquebisbat de Tarragona, el vint-i-set de maig de 1853. Li van posar els noms de Maria, Elena i Josefa. *"Filla legítima de D. Miquel Maseras, albéitar, i de la senyora Francesca Ribera, casats.* Va néixer a les sis de la tarda del dia 25. *Avis paterns Joan Maseras i Rosa Gasó,* aquests i el pare, eren de Montroig. *Materns: Miquel Ribera i Maria Gil.* Aquests i la mare eren d'Ulldecona.

El pare, ja consta a la partida de baptisme, era Miquel Maseras i Gasó i sabem que exercí en diversos pobles del que era el Camp de Tarragona, però no hem vist dades concretes de la seva activitat.

També s'ha consultat l'expedient acadèmic d'Elena en els estudis a la Universitat de Barcelona. Era batxiller per l'Institut de Barcelona el 6 de juliol de 1872, amb nota d'aprobat. Es matriculà de medicina el curs 1872-1873. La majoria d'assignatures consten amb la qualificació d'aprobat. Només una vegada li quedà una matèria per al curs següent, era la "Higiene Privada" que aprovà amb un any de retard el juny de 1875. De la llicenciatura i els problemes que tingué per obtenir el permís d'examen ja se n'ha parlat.

En aquesta etapa d'alumna de la Facultat hi hagué un professor, Joan Giné i Partagàs, que defensà clarament els drets de les dones alumnes, les volgué impulsar. Quan eren només dues, Elena Maseras i Dolores Aleu, va organitzar unes sessions clíniques en que havien d'estudiar i exposar un cas, que després es publicaria a "La Independencia Médica", que dirigia el mateix Giné. Hem vist:

MASERAS i RIBERA, Elena: *"Panadizo de 4ª especie. Extirpación de la falangita. Cura de Guérin. Curación"*, La Independencia Médica, 9, 1878, pp. 309-311.

ALEU i RIERA, Dolores: *"Escrofúlida ulcerada grave generalizada"*, La Independencia Médica, 9, 1877, pp. 93-96.

ALEU i RIERA, Dolores: *"Caso clínico de artritis reumática"* La Independencia Médica, 9, 1878, pp. 266-270.

Les últimes dades són sobre la *mort i l'enterrament*, facilitades per l'amic Miquel Àngel Limón, que ja vàrem publicar l'any 2003. Més tard ha començat un període, a marxa lenta, de reconeixements per la seva obra. L'Hospital Clínic de Barcelona decidí posar una placa amb el seu nom "Jardins d'Elena Maseras", els que hi ha en l'espai interior de l'illa on hi ha les consultes externes de l'Hospital i un CAP. L'entrada és pel carrer de Rosselló. S'inaugurà el 8 de març de 2006.

La Universitat Rovira i Virgili, en el seu Observatori de la Igualtat, va crear i atorgar el premi Maria Elena Maseras, per eliminar les desigualtats entre homes i dones en tots els estaments universitaris.

L'any 2016 a Vilaseca es va crear el "Centre d'Estudis Vilasecans" Maria Elena Maseras.

Ocasionalment, s'ha publicat algun article a la premsa explicant qui era Elena Maseras i les dificultats que va haver de superar.

La galeria de metges del Col·legi de Metges de Barcelona ha inclòs l'entrada "Maria Elena Maseras i Ribera", on hi ha una recollida general de dades que li han aportat, entre elles una foto de l'orla. També hi ha un llistat d'articles que va publicar al diari de Maó "El Pueblo" els anys 1892 i 1893. Recollim aquesta font:

Cantares. Poesia (El Pueblo, 1892; 16:4

Al declinar de la tarde. Recuerdos de mi aldea (1892; 17: 1-2.)

Imatges (article anepigraf) (1892; 20:1)

La bailarina del imperial (imatges) (1892; 24: 1-2)

La fiesta de todos los Santos y conmemoración de los fieles difuntos (1892; 27: Honor a Zorrilla (1893; 41: 1)

El Didascosmos (1893; 71: 3)

Perico (1893; 88: 1).

Els germans metges.

Dos germans més joves d'Elena Maseras: Miquel i Agustí Alfons, també foren metges, tot i que amb trajectòries bastant diferents.

El més petit, **Agustí Alfons Maseras i Ribera**, va néixer a Falset, Priorat, l'octubre de 1860. Fou batxiller a Tarragona el 1875 i llicenciat en medicina el 1881. Sembla que va guanyar una plaça com a metge militar d'Ultramar i va ser destinat a Filipines. Hi marxà el 1885. Filipines era aleshores colònia espanyola, però ja en lluita per a la independència. Maseras és catedràtic de la facultat de medicina de la universitat de Manila, de la que fou degà. No ens ha arribat gaire notícia seva. Sabem que va anar al Japó a estudiar el beri-beri. Havia col·laborat amb la "*Gaceta Mèdica Catalana*". Fou fundador i director de la revista "*Crónica de Ciencias Médicas de Filipinas*" (1885-1897). També dirigí el diari polític "*La Voz de España*" (1888 – 1889) i fou autor d'un tractat de malalties tropicals. Va morir a Manila l'any 1910.

Altres metges. En generacions següents hi hagué altres metges de la nissaga Maseras. Algunes dades són potser contradictòries i poden ser causa d'errors. Cal fer comprovacions abans de donar-les com a definitives. A la galeria de metges, ja esmentada, trobem: "En l'actualitat la saga mèdica es troba representada per l'oftalmòleg Miquel Maseras Bover i els seus dos fills Cristina i Xavier Maseras Bruguera".

El mitjà entre els tres germans metges és **Miquel Maseras i Ribera** i és del que tenim, fins ara, més informació sobre la seva activitat mèdica. Va néixer a Mont-roig del Camp el mes d'abril de 1857, i morí a Barcelona el 3 de març de 1934 quan tenia 76 anys. Batxiller a Barcelona el 1872, llicen-

ciat el 1879. Just acabada la carrera va fer oposicions per a metge de sanitat militar, però hi va durar poc temps. Aleshores va exercir alguns anys a Sant Jaume dels Domenys. Més endavant es va anar decantant cap a l'obstetrícia, la pràctica dels parts, i té publicats alguns treballs sobre aquesta especialitat. Entre ells: "*La fiebre puerperal (Septicemia puerperal)*" (B. 1897); "*De la placenta previa*" (1904); "*Las inhalaciones de oxígeno puro como tratamiento del crup o garrotillo*" (1907); "*Los peligros del parto (Distocias de las partes blandas)*" (1908), i altres. També feu un "*Centón de ética médica*" (1910), volum de 123 pàgines publicat per "L'Avenç". En alguns d'aquests llibres consta com a professor lliure d'obstetrícia. Es va casar dues vegades, primer amb Carme Galtés i Llibre i després amb Emma Chacón i Carrió.

Fill d'aquest fou **Miquel Maseras i Galtés**, nascut a Barcelona el 1882 i que morí a la mateixa ciutat l'abril de 1938. Batxiller a Barcelona el 1903, llicenciat en medicina el 1909, autor de "*Diagnóstico y tratamiento del embarazo extrauterino*" (B. 1910) que fou la seva tesi doctoral.

Germà d'aquest fou Alfons Maseras i Galtés (Sant Jaume dels Domenys, Baix Penedès, 1884 – Toulouse, 1939, que no va ser metge, però sí una personalitat coneguda com a escriptor, sobretot en el món de l'art. També com a traductor de grans escriptors en llengua anglesa. Acabada la guerra s'exilià i morí el mateix any 1939.

3. LA CONSOLIDACIÓ DELS DRETS DE LA DONA A TOTS EL NIVELLS DE L'ENSENYAMENT

Fins ara ens hem centrat en dos punts: esmentar la presència de la dona en l'assistència sanitària en la medicina antiga, i comentar algunes dades conegudes, que fins ara són poques, de l'activitat de la vida d'Elena Maseras, que fou la capdavantera d'aquests estudis a l'estat espanyol, des del seu ingrés a la Universitat de Barcelona l'any 1872, fa ara 150 anys justos. Cal que valorem aquesta data. Maseras va obrir la porta a l'entrada de les dones per a ser metges a Espanya, però li va costar car: deixar la medicina, i fer a més uns altres estudis, els

de mestre, que també li agradava, i era una de les poques sortides professionals per a les noies que volien estudiar. Fou, doncs, una dona avançada que volia eixamplar el camí per a millorar el nivell cultural de les dones. Va quedar gairebé oblidada, com moltes altres, durant molts anys, fins que el seu nom tingué una presència molt petita, en els estudis sobre història de la nostra medicina. El seu paper en aquesta etapa d'inici de la formació universitària per a ser metgessa ja està reconegut.

La situació actual. 150 anys més tard. Ara la situació és totalment diferent. No hi ha discriminació, si més no en els aspectes burocràtics, els drets són els mateixos entre nois i noies, tant a l'ingrés com a la sortida de la llicenciatura, que sol ser per a una formació especialitzada com a MIR (Metge Intern Resident). Ara hi ha un increment claríssim en el nombre de dones que comença en les xifres d'estudiants, segueix en el de llicenciades, igualment en el d'aspirants a especialistes i que reben formació MIR i en el nombre de col·legiades.

A les Illes, en dades del 2021, les proporcions entre sexes dels col·legiats (que en total eren 6430) és d'un 65,8 % de dones i només el 34,8 % d'hommes. Les proporcions al Principat són semblants.

També hi ha punts en què encara hi ha reivindicacions. Bàsicament pel que fa als llocs de direcció, i espais de lideratge, perquè les proporcions no han arribat a les que hi ha en el període de formació. Cal dir que aquest, el temps dels estudis, és el primer en aquesta cursa, i ara amb els mateixos requisits entre sexes. En els altres casos sol ser necessari un temps més llarg de treball i experiència. Curiosament, un dels llocs on les dones han arribat al nivell més alt, el de ministra o consellera, és a dir en el camp de la política, és on els obstacles han saltat més aviat i no calia ser metge, ni sanitari, ni tenir competència reconeguda, per ocupar-los.

En les *Acadèmies de medicina*, on la mitjana d'edat és més alta, perquè es conserven i es compten els acadèmics emèrits, ara ja hi ha un nombre apreciable d'acadèmiques. La de Barcelona es va fundar el 1770 i la primera numerària que va entrar va ser la doctora Soledat Woessner el 1992. Quan

es va preguntar per aquest tema al doctor Moisès Broggi, que era aleshores president, va contestar que a partir d'ara ja només seria qüestió de temps. Els cinc anys següents en van entrar dues més, i ara ja en són nou.

Les acadèmiques corresponents. La primera acadèmica corresponent va ser Cecília Marín, (Banyoles, 1903 –Barcelona 1959), per premi. Seguien, amb bastanta diferència, Maria O. Rodríguez López, i altres, més aviat poques.

*Hi ha encara un altre tema que cal comentar: **l'extensió d'altres activitats sanitàries**, amb titulació pròpia, al model d'ensenyament MIR, des de la ja clàssica de Farmàcia, amb posterior formació FIR. Igualment, l'Estomatologia, els antics dentistes, que durant bastants anys havien de ser metges, fins que han tingut facultat pròpia. També algunes procedents de les facultats de ciències, quan s'han desdoblant, així com físics més orientats a la Radiologia; químics per a les anàlisis; però sobretot biòlegs i bioquímics, alguns amb una intensa formació dirigida cap a ciències bàsiques, que avui són una font de creixement del que van sent noves ciències, de la bioquímica a la genètica, amb línies de progrés de primer ordre. La llista de premis Nobel, que es van crear amb el nom de "Fisiologia o Medicina" és un indicatiu clar de la relació entre la medicina de les que es deien "bàsiques" i les aplicacions clíniques. En aquest mateix sentit cal tenir en compte el context sanitari de molts aspectes de les facultats de Psicologia i la formació dels PIR.

També altres graus sanitaris amb titulació diferenciada, com Podologia, Fisioteràpia, Logopèdia, i alguna més pot anar sortint. I entre totes cal destacar-ne una que en els últims temps ha passat a un primer pla, tant des del punt de vista de l'exercici de la professió, com en aspectes de direcció, i arribant a un reconeixement molt alt per part de la societat. És la **Infermeria**. Aquesta epidèmia de Covid d'ara ha contribuït a fer més visible la importància del seu paper, tant des del punt de vista del treball, al costat directe dels malalts, com en l'organització social de la professió. I encara en els Centres d'Assistència Primària (CAP) sovint fan tasques que fins

fa pocs anys estaven reservades als metges, com el control de la pressió arterial i altres aspectes de seguiment i control. En alguns llocs tenen inclús capacitat de receptar, amb algunes limitacions. També poden arribar al grau de doctor, el màxim en l'aspecte acadèmic. Cal dir també que ha deixat de ser una professió totalment femenina, i que hi ha bastants infermers que són homes.

Què caldria fer ara.

- Aprofitar la circumstància que ara fa 150 anys de l'ingrés de la primera estudiant de medicina dels temps moderns a Espanya. Fer-ho conèixer (a França ha sortit una emissió filatèlica en honor de Madeleine Brès).

- Reforçar el coneixement del paper d'Elena Maseras com a capdavantera en l'accés de les dones als estudis de medicina a l'estat espanyol.

- Fer conèixer les circumstàncies de discriminació per les quals Elena Maseras no va poder fer el doctorat (retard en l'atorgament dels permisos) i el canvi a una altra professió (mestra). Un aspecte burocràtic es va convertir en polític i Elena Maseras ha esdevingut un símbol.

- Posar alguna placa visible en el lloc on va estudiar, el més indicat sembla la facultat de medicina

del seu temps, al carrer del Carme de Barcelona, que és un edifici ben conservat. Igualment en l'edifici actual de la facultat.

- Posar-se en contacte amb ajuntaments, (potser més de la província de Tarragona, d'on ella és originària, suggerint el nom d'Elena Maseras, a l'hora de posar nom a alguna via pública (carrer o plaça). Així es pot facilitar la quota de feminisme, que sovint es demana.

- Establir una comparació entre la situació a Catalunya i a França, amb la figura fins a cert punt paral·lela de Madeleine Brès (née Gebelin) occitana (n. 1842, Bouillargues, Gard - m. 1921, Montrouge, Hauts-de-Seine, 2021) (en alguna font es troba 2022). Posar-se en contacte, des dels ajuntaments de Vilaseca i de Maó amb l'ajuntament de Bouillargues. (població el 2008: 5805 habitants).

() Nota. Aquest any 2022 la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya ha participat en dos actes en que es recorda i valora l'obra d'Elena Maseras com a capdavantera del feminisme en medicina a l'estat espanyol- El tema era el mateix, presentat en llocs diferents, Maó i Barcelona. Ara es dona el text refós com una aportació única*